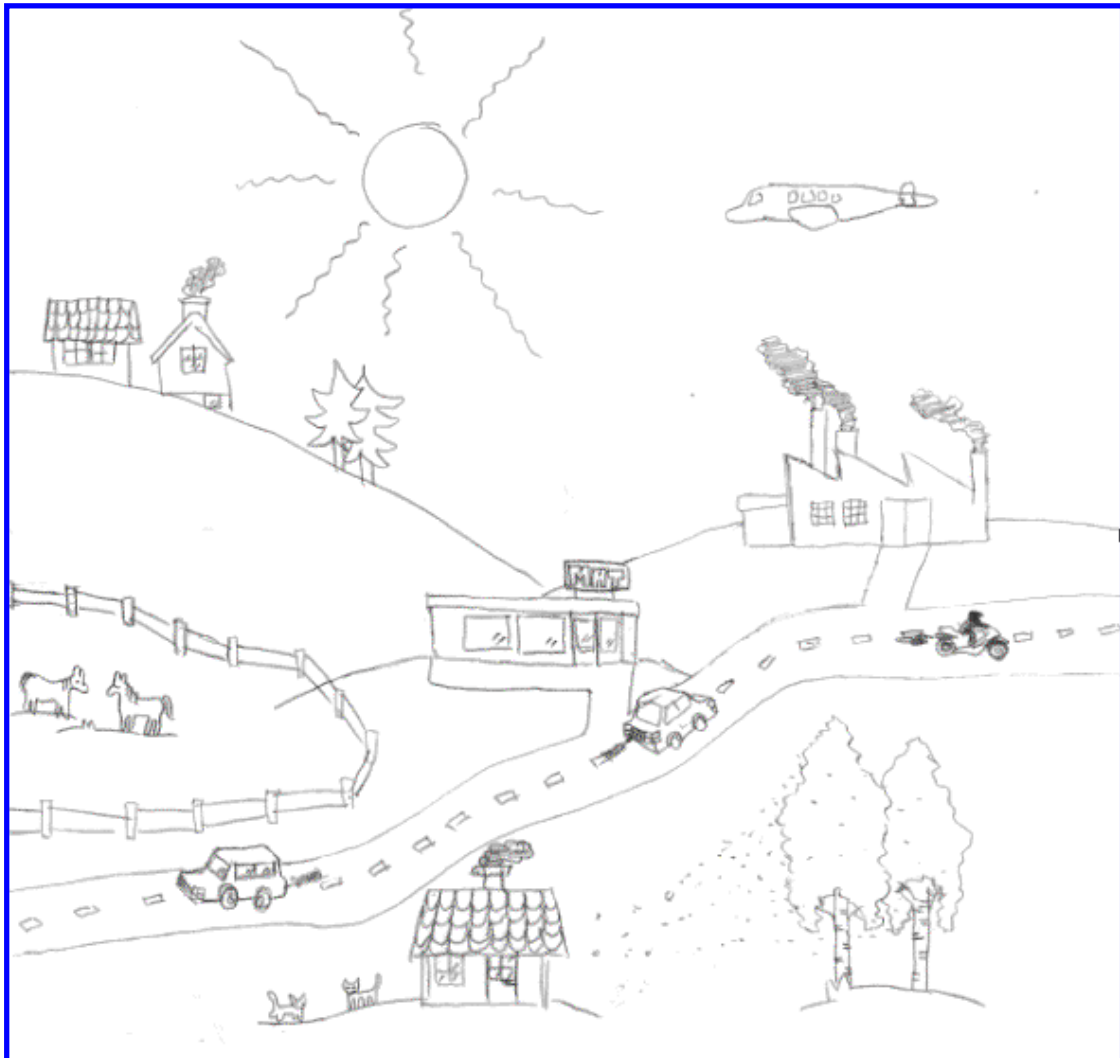

Allergikommitténs verksamhetsplan för 2008-2010

ALLERGIARBETET I VÅRGÅRDA KOMMUN	2
Mål 2008-2010	2
Aktiviteter för att nå målen	2
Tobaksprevention	3
Ökad kunskap om allergier	4
Allergianpassning	5
Bakgrundsbeskrivning	6
Allergikommittén	6
Planens syfte	6
Arbetsätt	6
Bakgrund	7
Utomhusmiljö	7
Inomhusmiljö	8
Livsmedel	9
Ämnen och kemikalier	10
Psykosocial miljö	11

ALLERGIARBETET I VÅRGÅRDA KOMMUN

Mål 2008-2010

- § **Rökning, snusning och exponering för tobaksrök ska minska.**
- § **Inomhusluftens kvalitet i bostäder och lokaler för allmänna ändamål ska vara så bra att allergiproblem motverkas.**
- § **Så få personer som möjligt ska få allergireaktioner eller överkänslighet mot viss mat.**
- § **Barn ska kunna erbjudas en allergianpassad¹ barnomsorgs- och skolmiljö.**

Aktiviteter för att nå målen

Allergikommittén pekar ut följande aktivitetsområden för de kommande tre åren:

- **Tobaksprevention**
- **Ökad kunskap om allergier**
- **Allergianpassning**

Tidsplan

Kontinuerligt under 2008-2010.

Resursbehov

Ingår i ordinarie arbetsuppgifter.

¹ Med allergianpassad menas att: miljön är rökfri, pälsdjursfri, parfymfri, ytterkläder förvaras ej i klassrummen, antalet barn/elever är inte för stort i förhållande till ventilationen, det städas ofta och noggrant, textilier som samlar damm undviks, upphandling av kemiska produkter är miljöanpassad, noggrann mathantering.

Tobaksprevention

Bakgrund

Barn från rökarfamiljer löper tre gånger högre risk att få astmatisk bronkit och dubbelt så stor risk att utveckla astma, som barn från rökfria hem.

Mål

§ Rökning, snusning och exponering för tobaksrök ska minska. Ingen skall mot sin vilja behöva utsättas för tobaksrök.

Genomförande

Folkhälsoenheten arbetar kontinuerligt med att barn och ungdomar ska vara fria från tobak, alkohol och droger. Arbetet bedrivs i kommunens skolor och föreningar. Mycket av arbetet görs tillsammans med andra aktörer.

Personal som röker vid kommunhusets personalingång och huvudentré hänvisas till annan plats utanför byggnaden.

Utbildningsförvaltningen verkar för att kunna erbjuda rökfria dagbarnvårdarhem, samt för att skolgårdar är rökfria.

Socialförvaltningen och miljöförvaltningen kontrollerar att tobakslagen följs på matställen, försäljningsställen och diskotek. Utbildningsförvaltningen ansvarar för att tobak inte används på skolgårdar.

Samordningsansvarig/sammankallande

Folkhälsoenheten.

Organisation

Folkhälsoenheten, vårdcentral, skolhälsovården, utbildnings-, miljö- och socialförvaltningen deltar vid genomförandet.

Mål och utvärdering

Resultat från arbetet sammanställs och jämförs med uppställda mål.

Ökad kunskap om allergier

Bakgrund

Under det första levnadsåret är det vanligast att barnet utvecklar allergi mot något i kosten, särskilt mjölk, ägg och fisk. Efter 2-3 årsåldern är det oftast ämnen man andas in som ger upphov till allergi, t ex pälshår och pollen. Undersökningar har visat att koncentrationer av föroreningar i inomhusluften har samband med fuktiga miljöer, ventilation, städrutiner och städbarhet. Exempelvis fick elever med astma mer besvär om de gick i skolor med mer öppna bokhyllor i klassrummet, mer kattallergen i damm som samlats från golv och möbler, och högre koncentration av formaldehyd, mögel och bakterier i luften. Barn som gått i skolor med mycket damm på golv och möbler och med kattallergen i detta damm har också utvecklat astma.

Mål

§ Inomhusluftens kvalitet i bostäder och lokaler för allmänna ändamål ska vara så god att allergiproblem motverkas.

§ Så få personer som möjligt ska få allergireaktioner eller överkänslighet mot viss mat.

Genomförande

Genom att öka kunskapen om sambandet mellan allergier/överkänslighet och inomhusmiljö respektive kost kan målet nås. Kompetenshöjande utbildningar anordnas för skolledare, kökspersonal, fastighetsskötare, lokalvårdare, personalrepresentanter för vård, skola, barn- och ungdomsverksamhet samt politiker. Genom föreläsningar, studiebesök och information om externa seminarier och utställningar kan kunskapen om allergier öka.

Samordningsansvarig/sammankallande

Allergikommittén utser en arbetsgrupp för respektive aktivitet. Folkhälsoenheten informerar om externa utbildningar till lämplig målgrupp.

Organisation

Folkhälsoenheten, vårdcentral, skolhälsovården, utbildnings-, miljö- och socialförvaltningen deltar vid genomförandet.

Mål och utvärdering

Utvärdering av föreläsningsdagar och studiebesök görs i samband med genomförandet.

Allergianpassning

Bakgrund

Allergierna ökar alarmerande snabbt, framförallt hos barn. Vart tredje skolbarn har eller har haft någon form av allergi. Allt tyder på att denna utveckling fortsätter.

Mål

§ Barn ska kunna erbjudas en allergianpassad² barnomsorgs- och skolmiljö.

Genomförande

”Allergirond på skolor och förskolor”, checklista utarbetad av miljösamverkan i Västra Götaland, används som ett underlag inför den årliga fastighetsronden. Allergironden ger en bra överblick över var riskerna finns och vad som kan rättas till i arbetsmiljön, samt ökar möjligheterna till snabba åtgärder vid problem.

Städrutiner och skriftliga städscheman som följer socialstyrelsens råd SOFS 1996:33 införs i skolor, förskolor, fritidshem och fritidsgårdar. Utbildningsförvaltningen ansvarar för att pengar avsätts till förbättring av lokalvården, vilken kan ske i etapper.

Säkra och dokumenterade rutiner avseende födoämnesallergier införs vid all livsmedelshantering inom den kommunala verksamheten

Samordningsansvarig/sammankallande

Allergikommittén

Organisation

Miljöförvaltningen, skolhälsovården, utbildnings- och tekniska förvaltningen deltar vid genomförandet.

Mål och utvärdering

Resultat sammanställs och utvärderas efter genomförd rond. Uppföljning av städrutiner och rutiner för livsmedelshantering sker i samarbete med fastighetsmiljö-, fritids- och sociala förvaltningen samt skolhälsovården.

² Med allergianpassad menas att: miljön är rökfri, pälsdjursfri, parfymfri, ytterkläder förvaras ej i klassrummen, antalet barn/elever är inte för stort i förhållande till ventilationen, det städas ofta och noggrant, textilier som samlar damm undviks, upphandling av kemiska produkter är miljöanpassade, noggrann mathantering.

Bakgrundsbeskrivning

Allergikommittén

Enligt Allergiutredningen SOU 1989:76 bör det finnas en allergikommitté i varje kommun. I november 1999 bildades på initiativ av Kerstin Nilsson, f.d. skolsköterska, en allergikommitté i Vårgårda. För närvarande består den av: folkhälsosamordnaren, allergiombud från Astma- och allergiföreningen, skolsköterska, barn- och skolläkare, allergisjuksköterska från vårdcentralen, rektor, miljöinspektör, arbetsledare för fastighetservice samt fastighetsingenjör. Kommitténs uppgift är att vara initiativtagare, pådrivare och samordnare av det allergiförebyggande arbetet.

Pågående arbete inom olika områden ger information om bl.a. allergier. Sådana områden är hälso- och sjukvård, där man dagligen kommer i kontakt med människor med allergier. Skolhälsovården har regelbundna hälsosamtal med eleverna. Årliga fastighetsronder förekommer på skolor, förskolor, idrottshallar och äldreboenden, då eventuella problem med inomhusmiljön diskuteras.

Allergikommittén är en arbetsgrupp som är kopplad till kommunens folkhälsoråd. Folkhälsosamordnaren utgör kommitténs språkrör i folkhälsorådet.

Planens syfte

Syftet med planen är att ange mål för kommitténs allergiarbete i Vårgårda kommun. Genom redan pågående aktiviteter inom de kommunala förvaltningarna samt arbete i delprojekt nås de uppsatta målen. Planen följs upp och revideras vart tredje år.

Arbetsätt

Kommittén verkar genom de kommunala förvaltningarna, skolhälsovården samt vårdcentralen. De huvudsakliga arbetsuppgifterna för kommittén är:

1. Att följa forsknings- och utvecklingsarbete.
2. Information och utbildning, t.ex. utbildning av personal inom skola och barnomsorg, äldreomsorg samt beslutsfattare i politiska nämnder.
3. Åtgärdsinriktat arbete, som t.ex. att identifiera problemområden, genomföra olika projekt i förebyggande syfte, vara ett forum för diskussioner, vara remissgrupp inför politiska beslut.
4. Att följa upp allergiförekomsten.

Bakgrund

Allergi är den vanligaste kroniska sjukdomen bland barn och ungdomar. Mer än en tredjedel av skolbarnen i Sverige beräknas idag ha någon form av allergiska symtom. Under de senaste 25 åren har allergifrekvensen mer än fördubblats. Forskning pågår om orsakerna till denna ökning.

Begreppet överkänslighet används ofta som samlingsnamn och indelas i allergisk och ickeallergisk form. Vid allergi bildas reaginer (allergiantikroppar) mot ett speciellt ämne. När den allergiska personen träffar på ämnet nästa gång startar en reaktion i kroppen som kan vara häftig och snabb eller mild och långsam.

Bland de klassiska allergierna ingår allergi mot pollen, pälsdjur, kvalster och vissa födoämnen. Allergikern reagerar med astma, hösnuva, eksem eller tarmsymtom.

Bland ickeallergisk överkänslighet ingår liknande reaktioner mot exempelvis kyla, ansträngning, infektioner, cigarettrök, parfym, isocyanater och andra luftburna partiklar.

Som överkänslighet kan också räknas in elöverkänslighet. Bland riskfaktorer här nämns ökad mängd kemikalier och elektromagnetisk strålning i miljön. Det ökade livstempot och stressen ger också en ökad benägenhet för överkänslighetsreaktioner.

Utomhusmiljö

Pollen från gräs, örter och träd orsakar besvär för allergiker. Luftföroreningar utomhus kommer i huvudsak från trafik, uppvärmning och industrier. De vanligaste föroreningarna är svaveldioxid, kvävedioxider, kolväten, partiklar och fotokemiska oxidanter.

Björk och starkt luktande lind och poppel är exempel på träd som bör undvikas. Lämpliga träd för plantering är oxel, rönn, kastanj, frukt- och barrträd.

Luften i Vårgårda med avseende på halterna av svaveldioxid och kväveoxider är god i jämförelse med de riktvärden som finns angivna för att undvika hälsoeffekter. Mätning av kväveoxider med passiva provtagare samt av partiklar på ett urval platser i tätorten visar på låga halter.

Marknära ozon bildas genom kemiska reaktioner mellan kväveoxider och flyktiga organiska ämnen (VOC). Halterna är vanligtvis högre under vår och sommar samt på eftermiddagar, eftersom reaktionen påskyndas vid inverkan av solljus och höga temperaturer. Ozonhalterna kan uppvisa stor variation beroende på väderförhållanden, årstid, tid på dygnet samt förändringar i mängden långväga transporterat ozon. Höga ozonhalter är ett regionalt problem, det vill säga föroreningarna ger effekter även långt ifrån utsläppskällan. Det innebär att ozon som bildats nere på kontinenten kan transporteras till Sverige och bidra till en försämring av luftkvaliteten. Följaktligen uppmäts de högsta ozonhalterna i södra Sverige där intransporten är som störst. Höga ozonhalter påverkar människors hälsa negativt, bland annat genom irritation av ögon och slemhinnor. De kan också medföra inflammation av luftvägarna. Särskilt känsliga grupper är barn och utomhusaktiva.

I de lokala miljömålen anges mål för fastbränsleeldning. Typgodkända pannor och kaminer krävs vid nyinstallation enligt lag.

Vårgårda kommun har satsat på fler gång- och cykelvägar, tryggare trafikmiljö för skolbarnen, 30 km/h på vissa gator och vägar. Arbetet omfattar även åtgärder för att försvåra eller förhindra att tung trafik går genom samhället.

Inomhusmiljö

Inomhusluftens kvalitet påverkas av en rad olika faktorer som rökning, utomhusluften, verksamheten, ventilationen, avdunstning av kemiska ämnen, förekomst av pälsdjur m.m. I de nationella miljömålen för god bebyggd miljö anges att till år 2010 har kvalitets-säkringssystem införts i 50 % av byggnadsbeståndet.

Folkhälsoinstitutet har initierat ett nationellt projekt för hälsofrämjande skola där allergiproblemen spelar en viktig roll. Den lokala skolplanen har som mål att alla skolor ska uppfylla vissa kriterier för att få kallas hälsofrämjande skola.

I alla Vårgårdas kommunala fastigheter görs byten av ventilationsfilter minst en gång per år. Kanaler rengörs i samband med obligatorisk ventilationskontroll. De olika rektorsområdena och enheterna inom äldreomsorgen tecknar avtal med tekniska förvaltningens fastighetservice om utförande av lokalvård. Lektions-salar där barn och personal stadigvarande vistas bör städas dagligen, men städas två eller tre gånger i veckan. Återkommande grundligare rengöring bör ske med lämpliga intervall. Denna storstädning prioriteras inte och ekonomiska resurser saknas ofta. Allergianpassningar sker vid behov för elever med särskilda besvär.

Utbildningsförvaltningen ger kontinuerligt information om rökningens skadeverkningar och risker till skolungdomen. Enligt tobakslagen har alla rätt till en rökfri miljö. Lagen skärptes 2005, rökförbud gäller i lokaler avsedda för barnomsorg och skolverksamhet.

Mödra- och barnvårdscentralen informerar om vad föräldrar kan göra för att minimera risken för att barnen utvecklar allergi. Vid förfrågan kan småbarns-föräldrar erbjudas möjlighet att delta i rökavvänjning.

Innan en ny lokal för barnomsorg, undervisning eller vård tas i bruk finns anmälningsskyldighet enligt miljöbalkens regler om hälsoskydd. Miljö-förvaltningen granskar handlingar, tekniska beskrivningar, inspekterar lokalen och skriver beslut, som ibland är förenade med villkor.

Hotell och vandrarhem i Vårgårda kan erbjuda rum som varit fria från rökning, djur, heltäckningsmattor och duntäcken.

Livsmedel

Många människor reagerar starkt på vissa livsmedel. För en del är reaktionen mycket lindrig, för andra kan den vara livshotande. Under den senaste tioårsperioden har det varit ett antal dödsfall i Sverige främst p.g.a. reaktioner mot jordnöt, soja och trädnötter.

Mjök, fisk, ägg och skaldjur är också födoämnen som kan ge allergireaktioner av varierande svårighetsgrad. Många av dem som är allergiska mot björkpollen är också känsliga för nötter, äpplen, stenfrukter som plommon och råa morötter. Glutenintolerans är en överkänslighet som ökat, och finns nu hos ca 1 % av skolbarn. Gluten finns i de vanligaste sädeslagen utom i rent havre. Några procent av befolkningen tål inte laktos (mjölksocker). Bland invandrargrupper finns en hög procent laktosintoleranta.

Enligt policy ska livsmedel som serveras inom Vårgårdas skola och barnomsorg inte innehålla jordnötter, nötter eller mandel. Detta gäller även barnens medhavda fikabröd vid speciella tillfällen. Kostenheten vidareutbildar kontinuerligt skolmåltidspersonalen i allergifrågor.

Miljöenheten ger vid tillsynen i livsmedelslokaler även information om födoämnesallergi och kontrollerar separering av livsmedel. Information om kost och allergier sker på barnavårdscentralen.

Ämnen och kemikalier

Många ämnen, som kommer i kontakt med huden, kan ge upphov till allergi eller annan överkänslighetsreaktion. Vid förnyad kontakt med ämnet får man efter en tid eksemutslag där ämnet trängt in. De vanligaste riskämnena för kontaktallergi är nickel, krom, parfym, kosmetika och gummi. Det är stor risk för att den som är nickelallergisk även utvecklar handeksem. Barn

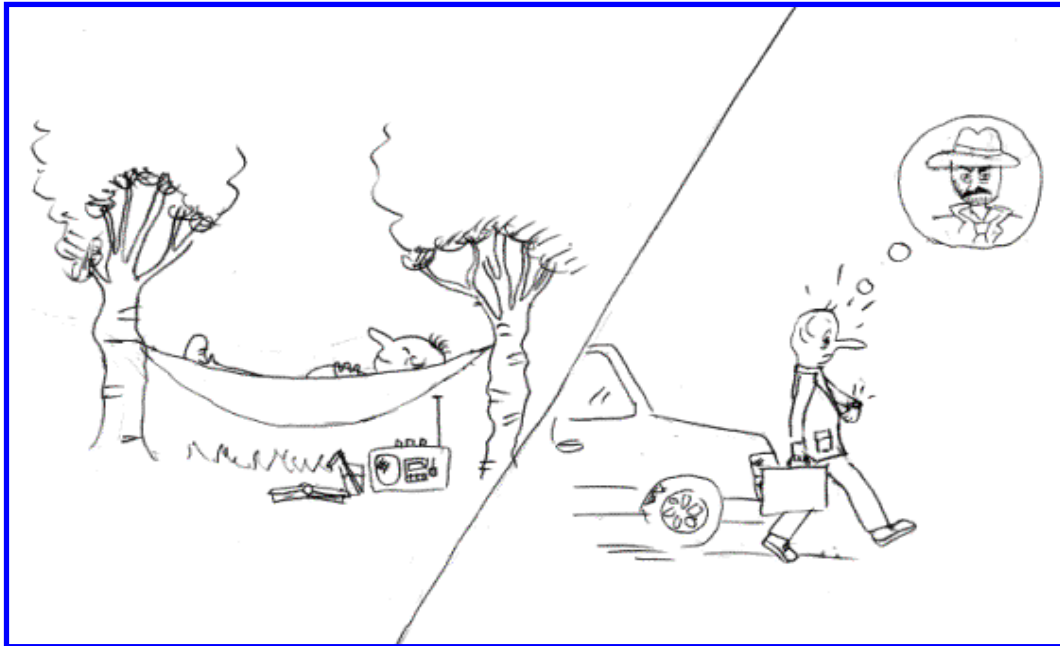
med atopiskt/allergiskt eksem eller böjveckseksem löper också ökad risk för handeksem.

Kommunal inköspolicy finns för upphandling, där hänsyn tas till hälso- och miljöaspekter.

Skolhälsovården i grundskolan och gymnasiet ger kontinuerligt ungdomar som riskerar att få allergier information om riskyrken.

Psykosocial miljö

Stress är en faktor som sänker besvärströskeln hos personer med astma och allergi eller överkänslighet. I stressiga situationer kan människor få besvär med klåda, utslag, magsmärtor, huvudvärk m.m. Undersökningar har visat att stresshormon i urin minskar när elever i skolan får vara med om trygghetsövningar såsom avslappning eller regelbunden massage. Färre barn eller elever i barngrupperna, samt åtgärder mot mobbning är också viktiga för att minska stressfaktorn.

Skolhälsovården, samordnare, kurator, klasslärare, kamratstödjare m.fl. är uppmärksamma på om det förekommer mobbning i skolan.

Allergikommittén 2007-11-30